

ОСТАПЕНКО

Тетяна Геннадіївна
ostapenco@ukr.net

УДК 33(075.8)

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНИХ
РИНКІВ ВИСОКИХ ТА
НАНОТЕХНОЛОГІЙ В КОНТЕКСТІ
ЕВОЛЮЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ

БІЛЬКОВЕЦЬ

Катерина Віталіївна
ket.belkovets@mail.ruMECHANISM OF INFLUENCE OF HIGH
AND NANO-TECHNOLOGY GLOBAL
MARKETS ON NATIONAL ECONOMY
EVOLUTIONкандидат економічних наук,
доцент кафедри менедж-
менту зовнішньоеконо-
мічної діяльності підпри-
ємств, Національний авіа-
ційний університетстудент магістратури,
Національний авіаційний
університет

У статті досліджується механізм впливу глобальних ринків високих технологій на еволюцію національної економіки, коли таким механізмом є послідовність впливу: через вплив на нанорівні, на мікро-рівні, на мезо-рівні та макро-рівні функціонування міжнародних економічних відносин. Головним суб'єктом такого впливу є підприємство, адже воно є акумулятором трудових ресурсів, як наночинника, які використовують та впроваджують високі технології із міжнародного середовища. А також підприємство є головним елементом галузевого середовища, яке формує еволюційний поступ національної економіки. Коли всі складові глобального ринку тісно пов'язані і ці зв'язки характеризуються новими якісними ознаками, такими як: залучення працівників у створення міжнародних брендів, товарів і процесів; в управління ними; в державне і міжнаціональне регулювання всіх сфер економічного і соціального життя. В результаті проведеного дослідження було зроблено висновки щодо формування еволюційних передумов розвитку національної економіки під впливом системи імпортозаміщення.

В статье исследуется механизм влияния глобальных рынков высоких и нано-технологий на эволюцию национальной экономики, когда таким механизмом является последовательность влияния: посредством влияния на нано-уровне, микро-уровне, мезо-уровне и макро-уровне функционирования международных экономических отношений. Главным субъектом такого влияния является предприятие, так как оно есть аккумулятором трудовых ресурсов, как нано-фактора, который использует и внедряет передовые технологии из международной среды. А также предприятие является основным элементом отраслевой среды, от которой зависит эволюция национальной экономики. Когда все составляющие глобального рынка тесно связаны и эти связи характеризуются новыми качественными признаками, такими как: привлечение работников к созданию международных брендов, товаров и процессов; в управление ними; государственное и междунациональное регулирование всех сфер экономической и социальной жизни. В результате проведенного исследования были сделаны выводы относительно формирования эволюционных условий развития национальной экономики под влиянием системы импортозамещения.

In the article it is investigated the mechanism of influence of high and nano-technologies global markets on national economy evolution, when such mechanism is logic of influence: through influence on nano-level, mikro-level, mezo-level and makro-level of function of international economic relations. Main subject of such influence is enterprise, so far as it is the accumulator of labour resources, as nano-factor, which use and get progressive technologies from international environment. And also enterprise is main element of branch environment, which forms evolution of national economy. When all parts of global market are narrowly connected and these connections are characterized by new sings, such as: attraction workers to creation of international brands, goods and processes; in management of its; in state and international regulation of all spheres of economic and social life. In a result of conducted research it was made the conclusions about forming of evolution conditions of national economy development under influence of system of import substitution.

Ключові слова: нанорівні, наноекономіка, наноспеціалізація, еволюція національної економіки, імпортозаміщення

Ключевые слова: наноуровни, наноекономика, наноспециализация, эволюция национальной экономики, импортозамещение

Keywords: nanolevels, nanoeconomy, nanospecialization, national economy evolution, import substitution

ВСТУП

На початку нового тисячоліття глобалізація світового ринку викликала у більшості розвинутих країн глибоку економічну кризу, яка настала після періоду довготривалого зростання. Для боротьби з кризою уряди й європейських країн, і США, і Японії привели в дію весь інструментарій антикризової політики, починаючи з бюджетної і грошово-кредитної та закінчуючи науково-технологічною. Для того, щоб зрозуміти та по можливості згладити глобальні світові кризи, варто більш детально вникнути у суть світового ринку.

МЕТА СТАТТІ

Дослідження механізму впливу глобальних ринків високих технологій та нано-спеціалізації на еволюцію національної економіки. Дослідження такого механізму дозволить виокремити напрями оптимізації використання високих технологій із міжнародного середовища щодо еволюції національної господарської системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідження щодо розвитку глобальних ринків здійснювали різні вчені. Так, Бочан І.О. і Михасюк І.Р. розглянули глобальні аспекти економічних відносин, їх регулювання на світовому та глобальному рівнях. Дергачова В.В. охарактеризувала глобалізацію в умовах циклічного розвитку економіки та соціум. Колодко Г.В., Кочетов Э.Г., Лук'яненко Д.Г. дослідили глобальний економічний розвиток, його тенденції, асиметрії та регулювання. Панарин А.С. визначив основні протиріччя глобалізації, її особливості в умовах країн з перехідною економікою. Пахомов Ю.М. охарактеризував глобалізаційний поступ та вплив на нього діяльності Міжнародного валютного фонду. Філіпенко А.С. дослідив місце України у світовому господарстві на сучасному етапі у ХХІ столітті. Шевелєв М.А. охарактеризував таке явище сучасного життя, як глобалістика.

Питання розвитку ринків нанотехнологій та інноваційної складової національної економіки висвітлювали такі науковці: Ерроу К., який вперше ввів поняття наноекономіки; Зеленський О.Л., який здійснив спробу сформулювати термінологію в галузі нанотехнологій та нанонауки; Клейнер Г. розвинув теорію Ерроу щодо тлумачення наноекономіки; Паладій М.В. окреслив ефективне використання інтелектуального потенціалу нації як необхідної умови інноваційного розвитку економіки держави; Соловійов В.П. визначив національну стратегію інноваційного розвитку в глобалізованому світі; Федулова Л.І. та Шовкун І.А. запропонували підходи до формування дієвої інноваційної стратегії України; Чекман І.С. видав англо-український глосарій з нанонауки.

Слід зауважити, що проблема формування механізму впливу нано-технологій на національну економіку під впливом глобальних чинників залишається не розкритою. Спробою дослідити даний

аспект визначається актуальність теми статті та напрями подальших наукових оцінок і аналізу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Найпростіша форма внутрішнього ринку виникла на ранній стадії товарного господарства, що базувалося на суспільному поділі праці. Тобто внутрішній ринок являє собою форму господарської взаємодії, за якої все призначене для продажу збувається самим виробником усередині країни. Подальша спеціалізація внутрішніх ринків сприяла формуванню національного ринку, тобто внутрішнього ринку, частина якого орієнтується на іноземних покупців. У свою чергу частина національних ринків пов'язується із закордонними ринками і призводить до виникнення міжнародного ринку [1, с. 93]. Поєднання внутрішніх, національних та міжнародних ринків є ринком світовим.

Головною ознакою світового ринку є міжнародний рух капіталу, робочої сили, технологій та товарів і послуг.

Стосовно однієї країни, зазвичай, використовується термін «зовнішня торгівля держави», стосовно торгівлі двох країн – «міждержавна, взаємна, двостороння торгівля», а щодо торгівлі всіх країн одна з одною – «міжнародна або світова торгівля».

Методологічною базою міжнародної економіки є теорія ринкової економіки, нано-, мікро-, мезо- і маркоекономіка. Поєднання їх з прикладними економічними дисциплінами, такими, як зовнішньоекономічна діяльність, міжнародний маркетинг, фінанси, облік тощо дало змогу створити універсальну теорію міжнародної відкритої економіки, яка стала третьою складовою сучасної економічної теорії і застосовується у більшості країн світу та у сфері їх економічної взаємодії.

Характерними ознаками [1, с. 94] настання нового етапу в розвитку світового господарства і світового ринку є:

- Відкритість економіки;
- Утворення системи міжнародних наддержавних організацій, діяльність яких покликана забезпечити стабільний та збалансований економічний розвиток: ООН, Світовий банк, МВФ, СОТ та інші;
- Виникнення та інтенсивний розвиток транснаціональних корпорацій (ТНК), які все більшою мірою визначають міжнародну промислову інвестиційну та торговельну політику;
- Наявність розвинутої сфери міжнародної торгівлі, міждержавного переміщення робочої сили, капіталу та технологій;
- Функціонування самостійної міжнародної фінансової сфери, не пов'язаної з міжнародною торгівлею та міжнародним рухом чинників виробництва.

Функціонально-міжнародна економіка поділяється на міжнародну нано-, мікро-, мезо-, та макроекономіку.

Так, міжнародна наноекономіка може бути частиною теорії міжнародної економіки (адже наноекономіка як науковий напрям лише формується), яка, як і приватне право, має основним суб'єктом – приватну особу, яка наділена певними психологічними, моральними, культурними, релігійними, професійними та національними ознаками. Звісно, людина, виходячи у міжнародне економічне середовище, стикається з великою кількістю надбудов (від підприємства до структур ООН), в межах яких вона має діяти. Проте суб'єктивний чинник багато у чому є вирішальним для прийняття оптимальних рішень всесвітнього значення. Крім того, наноекономіка впливає на формування глобальних ринків, оскільки саме від людини-працівника залежить впровадження нових технологій а від людини-споживача залежить формування попиту на даний товар чи послугу. Наноекономіка пов'язана з нанотехнологіями. Якщо наноекономіка є економікою людини, то нанотехнології є результатом діяльності такої наноекономіки, толи від бебі-економіки через економіку людини та економіку нанотехнологій створюються високі технології, зокрема і нанотехнології.

Міжнародна мікроекономіка – це частина теорії міжнародної економіки, що вивчає закономірності міжнародного руху конкретних товарів і факторів виробництва та ринкові характеристики – попит, пропозицію, ціну тощо. Міжнародна мікроекономіка розглядає можливість впливу закономірностей міжнародного руху товарів та факторів виробництва на формування глобальних ринків високих технологій, оскільки саме переміщення готової продукції та ресурсів формує осередки новітніх знань в певних країнах з використанням всіх конкурентних переваг, що утворилися в міжнародному середовищі.

Міжнародна мезоекономіка – новий напрям теорії міжнародної економіки, яка особливий наголос робить на співпраці внутрішніх регіонів різних країн, та на галузевому аспекті співпраці відповідних підприємницьких структур. Загалом мезоекономіка – це економіка регіонів та галузей. Регіони стають чинником розвитку глобальних ринків високих технологій, коли саме регіони та промислові округи створюють таке знання, що перетворюється на високу технологію в межах національної галузі (коли галузь розглядається як сукупність виробників аналогічної продукції).

Міжнародна макроекономіка – це частина теорії міжнародної економіки, що вивчає закономірності функціонування відкритих національних економік і світового господарства загалом, коли саме відкриті економіки уможливають створення глобальних ринків з можливістю руху високих технологій між різними державами світу, а використання закордонних технологій у національному виробничому секторі підвищує конкурентоспроможність даного економічного сектору певної країни.

В умовах існування таких вище зазначених рівнів міжнародної економічної системи, формуються

міжнародні, світові та глобальні ринки. Глобальний ринок це нова якість світового. Коли всі складові глобального ринку тісно пов'язані і ці зв'язки характеризуються новими якісними ознаками, такими як: залучення працівників у створення міжнародних брендів, товарів і процесів; в управління ними; в державне і міжнародне регулювання всіх сфер економічного і соціального життя. Таким чином, співвідношення попиту і пропозиції, як основної класифікаційної ознаки ринку, формується діяльністю людини-дослідника, людини-менеджера, людини-виробника, людини-громадського діяча.

Крім того, глобальний ринок може бути охарактеризований щільними зв'язками між підприємствами в межах міжнародних галузей, між окремими внутрішніми регіонами (наприклад співпраця між Житомирською областю в Україні та регіоном Ломбардія в Італії), між окремими державами та їх надбудовами, які регулюють діяльність глобальних ринків на всіх рівнях.

Глобальні ринки тісно пов'язані з таким явищем у сучасному світі, як глобалізація. Глобалізація – це процес, спрямований на створення більш інтегрованої та взаємозалежної світової економіки [1, с.99]. І цей процес має дві основні складові: глобалізацію ринків і глобалізацію виробництва. Зауважимо, що глобалізація ринків і виробництва є процесом – механізмом - створення глобальних та світових ринків. Глобалізація ринків є процесом короткостроковим, адже вивезти товари чи послуги, капітал чи технологію можна у будь-який час, так як і залучити їх із-зовні. Підприємства об'єднуються у міжнародні галузі і формують систему глобальної конкуренції. Глобалізація виробництва є довгостроковою, адже переорієнтувати його на потреби міжнародного споживача означає певним чином модернізувати це виробництво та підтримувати на рівні світових стандартів якості.

Слід наголосити, що існують глобальні ринки товарів, послуг, капіталів, робочої сили та технологій. Особливої уваги заслуговують глобальні ринки високих та нанотехнологій. Високі ототожнюються з найбільш оптимальними технологіями, які дозволяють вирішувати складні питання в різних галузях людського буття. Такими технологіями є технології, починаючи від біології, і до особливостей міжнародного регулювання бізнес-процесів діяльності ТНК. Так, якщо біонанотехнології – це управління найдрібнішими організмами для поліпшення життя людини, то регуляторні технології – це технології управління на нанорівні.

Гюнтер Паулі у своїй праці «Синя економіка» зауважує [3, с. 66], що «...коли ринки стабілізуються, а прибутки перебувають у нестійкому становищі, останнє, що турбує керівництво, - це креативні «зелені новинки», запропоновані дослідницьким відділом або відділом проектування. У цьому контексті демонстрація інновацій, особливо тих, які мають широкий вибір застосування, є справжнім викликом. Замість того, щоб бідкатися через труднощі лідерів ринку, необхідно радіти інноваціям, які можуть стати фундаментом для підприємницьких ініціатив та створять значну кількість нових робочих

місць... Власний досвід навчив нас, що людина більш ймовірно саме у відчай здатна спробувати новий підхід до справи».

Високі технології включають нанотехнології, які є технологіями найменших часток, і як засвідчує Гюнтер Паулі, наночинник формує високий підхід до розвитку технологій. Адже «зелені новинки» знаходяться дослідниками, які здебільшого знаходяться у стресових бізнесових умовах.

Проте, наголосимо, що глобальні ринки високих технологій – це середовище, що формується під впливом попиту та пропозиції, яке продукує систему оптимальних рішень стосовно різних аспектів діяльності та буття людини. А глобальні ринки нанотехнологій – це ринки, що формуються як вплив найменшого неподільного на всі аспекти діяльності та буття на різних рівнях міжнародних економічних відносин.

Слід зауважити, що основною метою економічної діяльності є забезпечення добробуту індивіда, одним зі шляхів досягнення цього вважається створення перспектив розвитку та еволюції національної економіки.

Поряд із характером використання продуктивних сил суспільства поняття «розвиток національної економіки» включає також еволюцію економічної системи в цілому, зокрема всіх підсистем економічних виробничих відносин, як суспільної форми існування продуктивних сил [5, с.7]. Найважливішим фактором, що визначає економічну еволюцію, є науково-технічний прогрес, адже саме він змінює та і вдосконалює виробничі відносини економічної системи. Ефективним же визнається такий розвиток національної економіки, що зорієнтований на її сталу конкурентоспроможність. Саме тому вплив процесу зміни технологій на конкурентоспроможність національної економіки багато у чому визначає результативність еволюції економіки окремої країни.

Еволюція національної економіки передбачає визначення поступу всіх її підсистем. Коли один стан перетворюється інший. Таке перетворення починається з нанорівня міжнародних відносин, адже від людини залежить прийняття рішення про вдосконалення певних бізнес-процесів чи використання інновацій-продуктів у внутрішній та міжнародній активності. Еволюція економічної системи від людини переходить у систему діяльності підприємства, коли все, що винайшов індивідуальний дослідник, впроваджується у виробничий процес окремого підприємства та поширюється в межах галузі. Окремі підприємства та галузі формують національне господарство, яке відповідно до змін на підприємствах, еволюціонує.

Таким чином, основним суб'єктом впровадження еволюційних змін є підприємство та працюючі на ньому фахівці. А механізм впливу глобальних ринків високих та нано-технологій на еволюцію

національної економіки визначається як процес послідовних дій щодо використання іноземних технологій у формуванні ланцюгу: людина-підприємство-галузь-національна економіка.

Розглянемо дієвість такого ланцюгу на прикладі спеціалістів підприємства ТОВ «Український папір» його виробничого процесу, паперової галузі України та національного господарства нашої держави.

Об'єктом дослідження є торгово-виробнича група «Український папір» яка працює на паперовому ринку з 1998 року і на даний момент є одним із лідерів з виробництва касової стрічки, факс-паперу, паперових рулонів для принтерів. Підприємство представляє на ринку касову стрічку різної модифікації для всіх відомих касових апаратів.

Засновники: Михайленко Іван Антонович, Михайленко Володимир Іванович

Кількість працівників: 207 чол.

Представництва компанії та філії: більше 20 офісів по всій країні

Клієнтська база: біля 50 замовників (за даними підприємства).

У червні 2003 р. найбільш великі підприємства галузі та провідні трейдери, що працюють на вітчизняному ринку картонно-паперової продукції, заснували асоціацію українських підприємств целюлозно-паперової галузі «Український папір». У той час її засновниками виступили 14 підприємств, сьогодні асоціація «Український папір» об'єднує 36 підприємств, які досить успішно працюють на ринку паперової продукції.

Головними напрямками діяльності асоціації визначені розробка та реалізація комплексної державної програми розвитку паперової галузі на період до 2020 року, а також відпрацювання спільних напрямів науково-технічної політики, формування та ідентифікація загальних галузевих проблем і підготовка рекомендацій щодо удосконалення законодавчої бази, інформаційне забезпечення членів асоціації та сприяння у проведенні технічного переозброєння, реконструкції та модернізації діючих виробничих потужностей.

Здійснюючи захист законних інтересів галузевих підприємств, асоціація «Український папір» бере активну участь у розробці проектів законодавчих документів, постійно співпрацює з державними органами законодавчої та виконавчої влади, з громадськими об'єднаннями та організаціями, із засобами масової інформації.

Щоб визначити нинішній фінансово-економічний стан компанії ми провели розрахунок таких основних показників діяльності як: показник майнового стану, показник ліквідності, показник платоспроможності та фінансової стійкості, показник ділової активності та показник рентабельності. Отримані показники зазначені в нижче наведених таблицях (табл. 1, 2, 3, 4).

Таблиця 1

Аналіз майнового стану підприємства

№ п/п	Показник	Норм. знач.	Формула розрахунку	2011	2012	2013	Відхилення
1.1	Коефіцієнт зносу основних засобів	зменш.	$\phi.1 \text{ p.032} / \phi.1 \text{ p.031}$	0,64	0,62	0,60	0,02
1.2	Коефіцієнт оновлення	збільш.	$\phi.5 \text{ p.260}(\text{гр.5}) / \phi.1 \text{ p.031}(\text{гр.4})$	0,28	0,22	0,25	-0,03
1.3	Коефіцієнт вибуття	менш.ніж к-т 1.2	$\phi.5 \text{ p.260}(\text{гр.8}) / \phi.1 \text{ p.031}(\text{гр.3})$	0,0071	0,0058	0,0060	0,00

Аналізуючи майновий стан підприємства було визначено, що за період, який розглядається, основні засоби не оновлювались, а показник їхньої зношеності дещо зріс.

Таблиця 2

Аналіз ліквідності підприємства

№ п/п	Показник	Норм. знач.	Формула розрахунку	2011	2012	2013	Відхилення
2.1	Коефіцієнт покриття	>1	$\phi.1 \text{ p.260} / \phi.1 \text{ p.620}$	1,010	1,008	1,009	-0,001
2.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	$\phi.1(\text{p.260} - \Sigma(\text{p.100-140})) / \phi.1 \text{ p.620}$	0,54	0,51	0,61	0,07
2.3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0, збільш	$\phi.1(\text{p.220} + 230 + 240) / \phi.1 \text{ p.620}$	0,08	0,13	0,17	0,08
2.4	Чистий оборотний капітал (тис.грн.)	>0, збільш	$\phi.1 (\text{p.260} - \text{p.620})$	462,0	417,0	607,0	145,0

Після проведеного аналізу ліквідності підприємства можна зробити висновок, що ТОВ «Український папір» здатне самостійно погашати свої заборгованості. Також позитивна динаміка спостерігається відносно ліквідності капіталу, що свідчить про ефективну та успішну діяльність підприємства. Ще одним позитивним фактом є те, що підприємство збільшує суму чистого оборотного капіталу, що також свідчить про успішність його діяльності.

Таблиця 3

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства

№ п/п	Показник	Норм. знач.	Формула розрахунку	2011	2012	2013	Відхилення
3.1	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	>0,5	$\phi.1 \text{ p.380} / \phi.1 \text{ p.640}$	0,357	0,393	0,350	-0,007
3.2	Коефіцієнт фінансування	<1 зменш.	$\phi.1(\text{p.430} + 480 + 620 + 630) / \phi.1 \text{ p.380}$	2,699	2,446	2,754	0,055
3.3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	$\phi.1 (\text{p.260} - \text{p.620}) / \phi.1 \text{ p.260}$	0,095	0,076	0,085	-0,010
3.4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,3-0,4 збільш.	$\phi.1 (\text{p.260} - \text{p.620}) / \phi.1 \text{ p.380}$	0,26	0,19	0,24	-0,02

Аналізуючи показники платоспроможності, ми дійшли висновку, що підприємство має певну залежність від зовнішнього фінансування, але рівень цієї залежності поступово знижується. Ще одним позитивним фактом є те, що коефіцієнт маневреності власного капіталу тримається приблизно одного рівня і має тенденцію до зростання, забезпечує зростання свободи фінансового маневру підприємства.

Аналіз рентабельності підприємства

№ п/п	Показник	Норм. знач.	Формула розрахунку	2011	2012	2013	Відхилення
5.1	Коефіцієнт рентабельності активів	збільш.	$\frac{\text{ф.2р.220 або р.225/ ф.1(р.280(гр.3)+р.280(гр.4))}{2}$	0,007	0,006	0,010	0,003
5.2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	збільш.	$\frac{\text{ф.2р.220 або р.225/ ф.1(р.380(гр.3)+р.380(гр.4))}{2}$	0,204	0,162	0,275	0,071
5.3	Коефіцієнт рентабельності діяльності	збільш.	$\frac{\text{ф.2р.220 або р.225/ ф.2 р.035}}{\text{р.035}}$	0,002	0,001	0,003	0,001
5.4	Коефіцієнт рентабельності продукції	збільш.	$\frac{\text{ф.2 (р.100 (або р.105)+090-060)/ ф.2 (р.040+070+080)}}{\text{р.040+070+080}}$	-0,003	0,011	-0,005	-0,002

Аналізуючи рентабельність підприємства ми зробили висновок, що ефективність роботи підприємства зростає щороку. Найбільше зростання було відзначено у рентабельності власного капіталу, що говорить про те, що власний капітал використовується ефективно та раціонально.

Після ознайомлення з фінансово-господарським станом підприємства варто розглянути динаміку асортиментних рядів ТОВ «Український папір».

Підприємство ТОВ «Український папір» виробляє такий асортимент товарів: касова стрічка, факс-папір, ролики для принтерів, перфорований папір, бухгалтерські бланки, канцтовари.

Слід зауважити, що у складі виробничих факторів, які визначають результати господарської діяльності

підприємства, важливе місце займає трудова діяльність працюючих, спрямована на виробництво продукції.

Успішна діяльність підприємства залежить насамперед від кількісного і якісного складу працівників.

Дане підприємство кількісно повністю забезпечено трудовими ресурсами. Зменшення відбувається за рахунок вивільнення надлишкової кількості працівників.

Для більш повного аналізу забезпечення трудовими ресурсами необхідно проаналізувати і їх якісний склад за кваліфікацією. Дані для оцінки якості кваліфікаційного складу працівників ТОВ «Український папір» подані в табл. 5.

Таблиця 5

Якісний склад трудових ресурсів по кваліфікації

Показник	Од.вим.	2012	2013	Зміни
1	2	3	4	5
<i>Групи основних виробничих робітників по стажу роботи:</i>				
до 1 року	чол.	27	18	-9
от 1 до 2 років	чол.	49	43	-6
от 2 до 5 років	чол.	50	47	-3
5 років і більше	чол.	54	54	0
<i>Віковий склад основних виробничих робітників:</i>				
до 18 років	чол.			
19 – 25 років	чол.	47	45	-2
26 – 36 років	чол.	68	60	-8
37 років й старші	чол.	65	57	-8

Продовження табл. 6

1	2	3	4	5
Групи працівників за рівнем освіти:	чол.			
<i>робітники</i>	чол.			
неповна середня	чол.	9	9	0
загальна середня	чол.	10	9	-1
середня технічна	чол.	18	16	-2
службовці	чол.			
вища освіта	чол.	69	70	1
незакінчена вища	чол.			
середня технічна	чол.	74	58	-16

Таблиця показує, що найбільше робітників зі стажем роботи 5 років. По рівню освіти серед робітників найбільше з середньою освітою, серед службовців – з вищою. Це засвідчує можливості підприємства до розвитку: інженери можуть не лише експлуатувати, але і модернізувати обладнання з виготовлення спеціалізованої паперової продукції, а висококваліфіковані робітники можуть навчатися утриманню коштовної техніки та підвищувати свою кваліфікацію.

Це свідчить про те, що на даному підприємстві працюють висококваліфіковані фахівці, отже виконувати ними роботи якісні, що приводить до випуску підприємством продукції високої якості.

Але зазначимо, що загальний стан кадрів на ТОВ «Український папір» погіршився. Причини звільнень з підприємства такі:

- природний збиток (відхід на пенсію по старості, інвалідності, смерті), призов в армію, відхід на навчання й ін., дозволені законом;
- вибуття за власним бажанням, з родинних обставин, за прогули і з інших причин, не передбачених законодавством.

Наночинник розвитку підприємства передбачає значний виробничий та менеджерський потенціал. Для переходу до категорії інноваційних ТОВ «Український папір» необхідно підвищувати кваліфікацію персоналу (як робітничого так і інженерного), мати тісні контакти з університетами, які готують фахівців для паперової промисловості та фахівців-економістів, організуючи практики для студентів з начальних курсів та забезпечуючи для них можливість подальшого працевлаштування. Та другим важливим чинником віднесення підприємства до категорії інноваційних є налагодження власної технологічної служби, коли обслуговування існуючого обладнання має перерости до використання власних інженерних рішень у поточній виробничій діяльності. Технологічна служба підприємства має стати місточком щодо переходу від

паперового виробництва до машинобудівного (модернізація та створення техніки для паперової галузі), і така практика передбачатиме імпортозаміщення у господарстві країни. Адже відомо, що галузі саме машинобудування є такими, які визначають розвиток національної економіки. Імпортозаміщення є довгостроковим аспектом в міжнародній діяльності країни та окремих підприємств. Імпортозаміщення має замінити залежність національної економіки, галузі та окремих підприємств від імпортованої продукції, проте цей процес є тривалим та стратегічним.

Значимо, що досліджуване підприємство здійснює зовнішньоекономічні операції, імпортує, зокрема, різного роду паперову продукцію, імпортозаміщення якої має стати стратегічним планом даного підприємства.

Так, ТОВ «Український папір» є офіційним представником компанії «Mondi PLC», яка є одним з найбільших виробників пакувальної та паперової продукції в світі. ТОВ «Український папір» співпрацює з двома заводами компанії «Mondi PLC», які розташовані в Словаччині (Mondi Neusiedler gmbh) та Австрії (Mondi SCP a.s.).

Таким чином, географічна структура імпорту ТОВ «Український папір» включає такі країни: Австрія, Словаччина

Товарна структура імпорту ТОВ «Український папір» включає такі марки паперу:

- папір формату А4, А3;
- термопапір;
- самокопіювальний папір;
- офсетний папір;
- самоклеючий папір;
- папір «Корона».

Також варто відмітити, що у 2013 році найбільший обсяг імпорту склав термопапір – 66% (рис. 1).

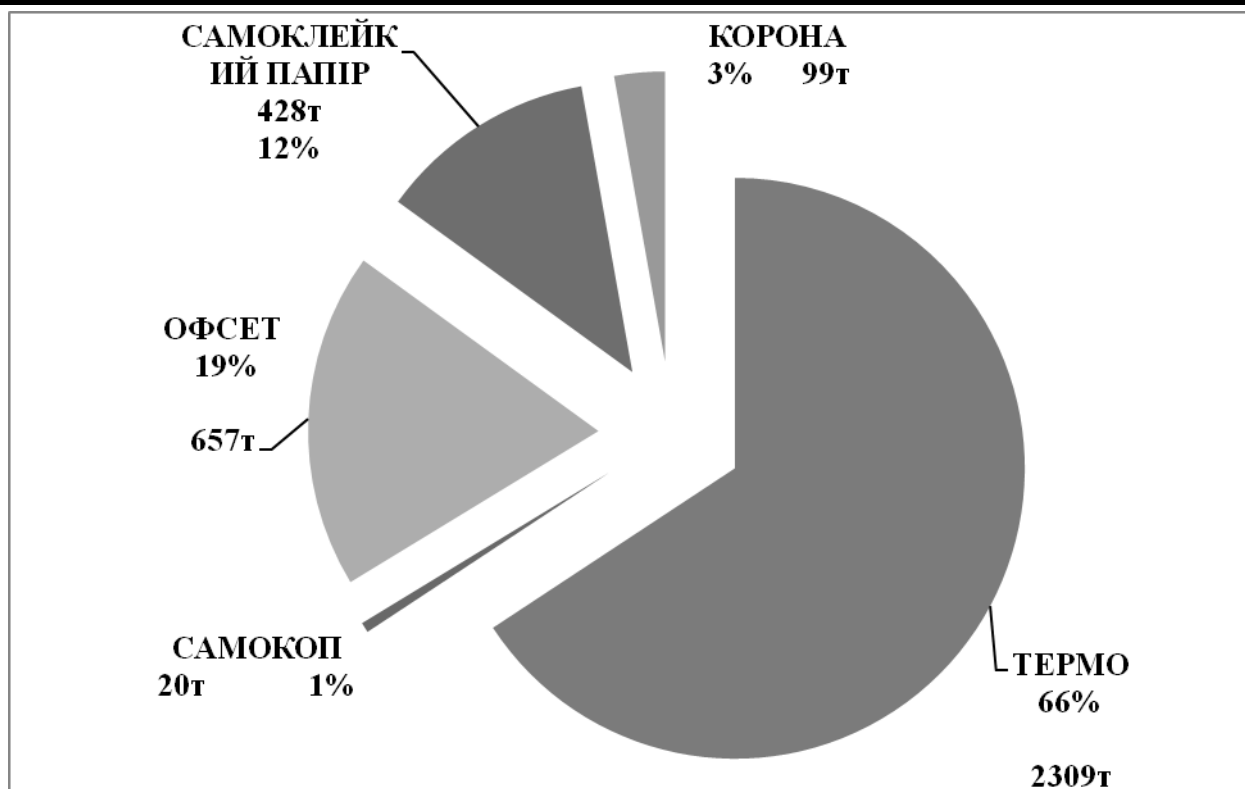

Рис. 1: Структура імпорту ТОВ «Український папір» у 2013 році.

Варто зазначити, що веде активну зовнішньоекономічну діяльність та щороку нарощує обсяги. Показники про кількість оформлених ВМД в рік за період з 2010-2013 рр. наведено в табл. 6.

Таблиця 6

Кількість оформлених ВМД в рік за період з 2010-2013 рр.

	Приріст до 2012 року		2013	2012	2011	2010
	Коеф.	%				
Імпорт	1,28	28%	885	689	196	100
Експорт	1,46	46%	38	26	12	5
Всього:	1,29	29%	923	715	208	105

Отже, з табл. 7 видно, що ТОВ «Український папір» наростив обсяги експорту та імпорту майже в 9 разів, що свідчить про ефективний менеджмент та фінансову забезпеченість, якщо враховувати, що попередні 2008-2009 рр. були кризовими.

Зауважимо, що глобальні чинники впливають на окремі підприємства потім на галузі та національній економіці в цілому. Так, ТОВ «Український папір» зазнає впливу від виробників високоякісної паперової продукції, імпортуючи цю продукцію з різних країн Європи. Пропозиція авторів даної статті полягає у розгляді елементів імпортозаміщення з впровадженням обладнання для виробництва високоякісного паперу для друку глянцевої газети та журналів. Таким чином, національна економіка України, паперова галузь нашої держави та конкретне підприємство ТОВ «Український папір» будуть залучені до глобальних процесів переходу до сьомого технологічного укладу та, крім того, сприятиме

еволюційному поступу українського народного господарства.

Слід зазначити, що вплив глобальних ринків високих та нанотехнологій на еволюцію національної економіки відбувається через такий механізм: вплив на нанорівень міжнародних відносин, потім на мікро-, мезо-, та макrorівні МЕН. Такий механізм передбачає налагодження для країн з перехідною економікою системи імпортозаміщення, коли таке імпортозаміщення має відбуватися також на всіх рівнях міжнародних економічних, починаючи від підготовки кадрів для цього заміщення на нанорівні, потім формування стратегії на рівні підприємства щодо модернізації та переоснащення, наступний крок – дифузія технологій в межах галузі та вплив цих процесів на розвиток національної економіки.

Слід наголосити, що у подальших дослідженнях необхідно використати закономірності імпортозаміщення щодо еволюційного поступу національних економік. Наноспеціалізація та нанорівень має бути

провідним для інноваційності та еволюції національного господарства.

Література

1. Бочан І.О., Михасюк І.Р. Глобальна економіка: Підручник. / І.О. Бочан, І.Р. Михасюк. К.: Знання, 2007.
2. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование: монография / Д. Лукьяненко, В. Колесов, А. Колот и др.; под науч. ред. Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова: Киев. нац. эконом. ун-т имени Вадима Гетьмана, Московский гос. ун-т имени М.В. Ломоносова. – К.: [КНЭУ], 2013.
3. Гюнтер Паулі. Синя економіка: 10 років, 100 інновацій, 100 мільйонів робочих місць. Доповідь Римському клубу. / Паулі Гюнтер, Paradigm Publication, Taos, New Mexico, USA, 2010.
4. Козловський К.В. Інтеграція авіаційного комплексу України у глобальний конкурентний простір: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні екон. відносини» / К.В. Козловський; МОНмолодьспорт, КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2013.
5. Остапенко Т.Г. Міжнародний обмін технологіями у формуванні конкурентних переваг національної економіки (на прикладі Італії): Монографія / Т.Г. Остапенко. – К.: Зовнішня торгівля, 2012.
6. Павленко Ю. Процеси глобалізації і становлення ноосфери // Вісник НАН України. – 2003. – №2.
7. Пахомов Ю.М. МВФ: Урок для України // Економічний часопис. / Ю.М. Пахомов - 2003. - №2.
8. Поляков М.В. Форми реалізації парадигмальної моделі інформаційного розвитку світової економіки: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні екон. відносини» / М.В. Поляков; МОНмолодьспорт, Дніпропетровськ, Нац. Ун-т імені О.Гончара. – Д., 2013.
9. Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко, О.І. Рогача, О.І. Шниркова та ін. – К.: Либідь, 2004.
10. Філіпенко А.С., Будкін В.С., Гальчинський А.С. та ін. Україна та світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть./ А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, А.С. Гальчинський та ін. – К.: Либідь, 2002.
11. Шевелєв М.А. Глобалістика: Учеб. пособ. / М.А. Шевелєв. – Днепропетровск: ДНУ, 2001.
12. Dergachova V.V. Globalization Under Conditions of Cyclical Development of Economy and Society: монографія / V. Dergachova, A. Zgurovsky. – К., Черкаси [Видавець Чабаненко Ю.А.], 2014.